

Muravidéken járt az Újvidéki Színház társulata. Mintegy másfél évtized után újra ott járt. Örömmel, jóleső érzéssel olvasom (s hallgatom a rádióban), hogy a nézők a régi, őszinte barátsággal fogadták Lendván a társulatot, hogy szünni nem akaró tapssal köszöntötték és köszönték meg az újvidéki színészek fellépését az új Színház- és Hangversenyteremben. (Három produkcióval szerepeltek az újvidékiek Lendván: a *Chicago* című musicallel, Örkény István *Macskajátékával* és a Domonkos István műveiből készült *Via Itália* című darabbal.)

A megszakadt tartalmas és rendszeres kapcsolatok szálait újra szorosra fogták a lendvai központú Muravidéki Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet és az Újvidéki Színház képviselői! Csak üdvözölni lehet az őszinte szándékot, amely e kapcsolattartás révén is érzékelteti az egymástól távol élő nemzettöredékek együvé tartozását. Remélem, hogy nagyon hamar Szabadkáról is útnak indul majd a színház korszerű „ekhós szekere” Muravidék felé, hogy a nagy múltú vajdasági magyar színház társulata újra találkozzon a szlovéniai magyarokkal, azzal a hálás közönséggel, amely csaknem három évtizeden át nemcsak Lendván, hanem Dobronákon, Pártosfalván, Hódoson, Domonkostalván, Göntérházán és még néhány kisebb szlovéniai magyar falucskában oly szeretettel fogadta és köszöntötte őket.

Hogy mit jelentettek ezek a szlovéniai vendégjátékok színészeink számára, azt hadd illusztráljam két mélyen őszinte idézettel. Dévics Imre, a szabadkai Népszínház magyar társulatának egykori igazgatója mondta 1960-ban: „Mécsest viszünk Szlovéniába, folyó partja mellé, és a szelíd völgyekbe. Nem megyünk mi díjakért és érmeért a messze távolba. Jó ügyet szolgálunk, és letérdelünk, mint a búzakaralász mellé a vadvirág.” Ugyancsak idekíváncsozik Árok Ferenc színművészünknek (a szabadkai Népszínház magyar társulata volt tagjának és igazgatójának) egymondatos vallomása is: „Talán nem túlzok, ha azt állítom, hogy a Muravidék a mi Múzsánk!”

Színjátszásunk két nagy egyéniségének a gondolatai nem közhe-lyek. Még véletlenül sem! Mélyről jöttek azok, nagyon mélyről. Az egymásra találás őszinte öröme fogalmazta őket, és az a felismerés, amely világosan tudtukra adta, hogy a szlovéniai magyarok kis közössége befogadta őket. Nem az idegeneket, hanem a hozzájuk tartozókat.

Olvasom az Újvidéki Színház szlovéniai vendégjátékáról szóló beszámolót, és sok minden eszembe jut, hiszen magam is jó néhányszor jártam ott (mind a szabadkai Népszínház magyar társulatával, mind az Újvidéki Színházzal). Alkalmam volt megismerni azt az ember-

■■■

melegségű világot, amelyet az a kis közösség teremtett magának, és amelyben otthon éreztem magam.

Több mint harminc évvel ezelőtt kerültem először a Muravidékre az Újvidéki Televízió forgatócsoportjával. A szlovéniai magyar kisebbség művelődési életéről szándékoztunk átfogó képet adni. Dudás Károly készítette el a forgatókönyvet, engem a rendezéssel bízott meg az Újvidéki Televízió irodalmi műsorainak magyar szerkesztősége. Lendván ütött sátrat a csoport. Nyolc nap állt rendelkezésünkre, hogy elkészítsük a műsort. Megkönnyítette munkánkat az, hogy szerencsénkre Dudás Károly, a forgatókönyv írója ismerte mindazokat, akiknek a műsorban meg kellett szólalniuk. Sőt nemcsak ismerte, hanem barátjuk is volt a szlovéniai magyar íróknak, költőknek, festőknek, és ez nyomban olyan közvetlen kapcsolatot teremtett, hogy a forgatás nyolc napjának minden perce, órája élmény volt számunkra.

Akivel először megismerkedtem, és akivel – most már tudom – azon nyomban őszinte barátok lettünk, az Szúnyogh Sándor szlovéniai magyar költő volt. Az ottani *Népújság* munkatársaként keresett meg, és a továbbiakban az ő segítségével ismertem meg a Muratáj

Szúnyogh Sándor

■■■

világát, a kis magyar falvak csendjének titkait, a lendvai dombon álló vár jelképes üzenetét, az ott élő honfitársaimnak a szülőföldjükbe vetett, az őket ott marasztaló hitét.

A szülőföld iránti ragaszkodást lépten-nyomon érzékeltem. Idősek és fiatalok, más-más társadalmi réteghez tartozó emberek szívesen és szeretettel beszéltek szülőföldjükről. S amikor megismertem a szlovéniai magyar irodalmat, amikor belelapoztam az ottani prózaírók alkotásaiba, vagy újra és újra elolvastam egyik-másik poéta költeményét, rádöbbentem, hogy ez az érzés, magatartás hatványozottan jelen van bennük. Új barátomnak, Szúnyogh Sándornak, aki akkor már nemcsak a Muravidék, nemcsak egy kis közösség költője volt, hanem mindannyiunké, *Halicanumi üzenet* című versét mélyen a szívembe véstem, íme néhány sor belőle:

*Halicanum szülöttei
kutyánál hűbb fiai vagyunk e földnek
bárhova visz is sorsunk
lábunkat törve is hazarontunk*

Szúnyogh Sándor
egy szőlőprés mellett

■■■

*bármilyen szél fúj
itt sosem fázunk
a holtakkal is
víg dalokat dudorászunk.*

Egy másik ismert szlovéniai magyar költőnek, Varga Józsefnek a *Nem mindegy* című verse is a szülőföld iránti őszinte elkötelezettséget sugallja:

*S nem mindegy,
hogy gyáván bújsz meg vélt bástyád mögött,
vagy mily vihar zúg el fejed fölött;
víg jövőt vetsz, vagy bús halált aratsz:
néped szívében sziklakő maradsz –
Sorsod ideköt – nem tagadhatod!
Magad, fajod, hited
El nem adhatod!*

Gálics István

■■■

A *Muratáj*jal való első találkozásom emlékét hozta vissza nekem az Újvidéki Színház ottani vendéjátéka, pontosabban a róla szóló írás. Egyszerre visszafelé pergett velem az idő kereke, és én újra ott jártam a lendvai dombon Szúnyogh Sándorral, a költővel, és hallgattam, ahogy a táj történelmi jelentőségéről beszél, a kelta Halicanum helyén épült várról, a Bánffy családról, az Esterházyakról. Szúnyogh Sándor sajnos már rég nincs közöttünk. S nincs közöttünk a festő Gálics István sem. Ő is a Muratáj megszállottja volt. Emlékszem, esténként a farsztó forgatás után az ő műtermében jöttünk össze, és ott a színek csodálatos kavalkádjában a hajnali órákig beszélgettünk közös álmainkról, vágyainkról és persze gondjainkról is.

A későbbi évek során jó néhányszor jártam Szlovéniában (a szabadkai és az újvidéki színtársulattal). Ezek a vendéjátékok, különösen, ami a szabadkai Népszínház magyar társulatát illeti, rendszeresek voltak. Azokban az esztendőben ismertem meg Göncz Lászlót, aki a hetvenes évek végétől igen sokat tett, hogy ez a kapcsolat (a szabadkai és az újvidéki színház esetében is) minél tartalmasabb legyen. Ez a nemes szándéka, úgy érzem, minden tekintetben sikerrel járt.

Örömmel olvasom, hogy Göncz László ma a lendvai központú Muravidéki Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet igazgatója. Ismerve Göncz Lászlót, biztos vagyok benne, hogy újra helyreállnak majd a kapcsolatok a Muravidék és a Vajdaság között, hogy újra elindulunk majd egymás felé, mert hiszem, hogy ebben mindannyian egyetértünk: mi még kellünk egymásnak!

Hét Nap, 2005. január 19. 32.